

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
«ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ»
ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ
ΕΣΠΑ 2007-2013

ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΣΥΧΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1η Έκδοση – 14/1/2011

η περιφέρεια στο **επίκεντρο** της ανάπτυξης

Οι δράσεις ενίσχυσης της Επιχειρηματικότητας πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του ΕΠΑΝ II και των ΠΕΠ Μακεδονίας - Θράκης, Κρήτης και Νήσων Αιγαίου, Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου, Αττικής με την συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. **Όλη η Ιδιωτική Συμμετοχή μπορεί να είναι με Δάνειο;**
Ναι.
2. **Σε επιχειρήσεις (ξενοδοχεία) με μικτά έσοδα π.χ. από ξενοδοχείο, εστιατόριο, κομμωτήριο κ.λπ. πώς υπολογίζεται ο κύκλος εργασιών, τα λαμβάνουμε υπόψη όλα; Θα απαιτηθεί να γίνει διαχωρισμός των εσόδων;**
Όχι δεν απαιτείται διαχωρισμός. Για την βαθμολόγηση θα λαμβάνονται υπ' όψη τα έσοδα συνολικά
3. **Θα ζητηθεί μισθωτήριο 15ετούς διάρκειας σε περιπτώσεις ανέγερσης επί οικοπέδου που δεν ανήκει στην κυριότητα του επενδυτή;**
Σε περίπτωση έγκρισης του επενδυτικού σχεδίου και κατά την υποβολή του αιτήματος ολοκλήρωσης της επένδυσης, η επιχείρηση δεσμεύεται να προσκομίσει μισθωτήριο συμβόλαιο που να καλύπτει χρονικά κατ' ελάχιστον πέντε έτη από την ημερομηνία ολοκλήρωσης της επένδυσης που αναφέρεται στην απόφαση ένταξης (ισχύει μόνο για τις επιχειρήσεις που λειτουργούν σε χώρο/εγκατάσταση με σύμβαση μίσθωσης) ή τους τίτλους ιδιοκτησίας.
4. **Αν μια επιχείρηση έχει κύκλο εργασιών/ακαθαρίστων εσόδων κάτω των 15.000,00€, μπορεί να υποβάλλει πρόταση αφού το σχέδιο οφείλει να είναι πάνω από 15.000,00€ και αυτό έρχεται σε αντίθεση με τον όρο 7 για το μέγιστο ύψος προϋπολογισμού;**
Η εν λόγω επιχείρηση δεν μπορεί να υποβάλλει πρόταση στο πλαίσιο του προγράμματος Πράσινο Τουρισμός.
5. **Υπάρχει διάκριση όσον αφορά στο μέγεθος των επιχειρήσεων ώστε αυτές να θεωρούνται επιλέξιμες;**
Όχι. Είναι επιλέξιμες όλες οι επιχειρήσεις ανεξαρτήτως μεγέθους εφόσον πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις του προγράμματος.
6. **Οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις που δεν έχουν πραγματοποιήσει διαμορφώσεις για ΑΜΕΑ, δύνανται χωρίς να έχουν προβλεπόμενες δαπάνες για τους ανωτέρω να ενταχθούν στο πρόγραμμα «Πράσινο Τουρισμός»;**
Όχι. Στην περίπτωση που δεν υπάρχουν υποδομές ΑΜΕΑ αυτές θα πρέπει να υλοποιηθούν και να συμπεριληφθούν στην πρόταση.
7. **Στις δαπάνες για ΑμεΑ, επιλέξιμες δαπάνες είναι μόνο ηλεκτρομηχανολογικός εξοπλισμός; Είναι επιλέξιμη δαπάνη, πχ η κατασκευή λουτρών ΑμεΑ ή μόνο η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου και κατ' επέκταση η απλή πρόσβαση των ΑμεΑ (ράμπες κ.λπ.);**

Στη σελίδα 27 του οδηγού και ειδικότερα στην κατηγορία δαπάνης 2 – Κτιριακά- Διαμόρφωση χώρων- ειδικές και βοηθητικές εγκαταστάσεις αναφέρεται μεταξύ των άλλων ότι στις κατηγορίες δαπανών 1 & 2 ,μπορούν να ενταχθούν δαπάνες μέχρι του ποσού των 15.000 € που στοχεύουν στη διευκόλυνση προσβασιμότητας των ΑμεΑ, σύμφωνα με τις οδηγίες σχεδιασμού για ΑμεΑ «Σχεδιάζοντας για όλους» του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και αφορούν σε αναγκαίες κατασκευές, διαμορφώσεις, επεκτάσεις, διαρρυθμίσεις κτιριακών και βοηθητικών εγκαταστάσεων, διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου και δαπάνες εξοπλισμού. Κατά συνέπεια, είναι επιλέξιμες

τόσο δαπάνες εξοπλισμού όσο και κτιριακών, οι οποίες στοχεύουν στην διευκόλυνση προσβασιμότητας των ΑΜΕΑ μέχρι του ανωτέρω ποσού.

8. Στην κατηγορία δαπάνης 2: Κτιριακά – Διαμόρφωση χώρων – Ειδικές και Βοηθητικές Εγκαταστάσεις, όσες δαπάνες εγκριθούν, μέχρι του ύψους των 15.000 € για την πραγματοποίηση ενεργειών που αφορούν στη διευκόλυνση των ΑΜΕΑ, αυτές θα πρέπει να πραγματοποιηθούν συνολικά; Αν κατά την υλοποίηση οι ενέργειες αυτές κοστίζουν χαμηλότερα:
α) Μπορεί να πραγματοποιηθεί πρόσθετο έργο που θα αφορά στα ΑΜΕΑ;
β) Μπορεί το ποσό να μεταφερθεί σε άλλη κατηγορία δαπάνης που να μην αφορά σε ενέργειες για ΑΜΕΑ;

Σημειώνεται ότι αν το επιχειρηματικό σχέδιο περιλαμβάνει δαπάνες των επιλέξιμων κατηγοριών που αφορούν στη διευκόλυνση της προσβασιμότητας των ΑΜΕΑ, οι δαπάνες αυτές δεν δύναται να μεταφέρονται σε άλλη κατηγορία δαπανών, ούτε να μειώνεται ο προϋπολογισμός τους.

Συνεπώς, στην περίπτωση που μια επιχείρηση υλοποιήσει το σύνολο του εγκεκριμένου φυσικού αντικειμένου με χαμηλότερο κόστος έναντι του εγκεκριμένου οικονομικού αντικειμένου και θελήσει να υλοποιήσει πρόσθετο έργο που να αφορά σε ενέργειες διευκόλυνσης των ΑΜΕΑ, τηρουμένου του ανώτατου ποσού των 15.000€, θα πρέπει να υποβάλει αίτημα έγκρισης προς τον αρμόδιο εταίρο του ΕΦΕΠΑΕ, το οποίο θα διαβιβαστεί προς εξέταση και έλεγχο από την αρμόδια Κεντρική Επιτροπή Αξιολόγησης.

Σε κάθε περίπτωση επισημαίνεται ότι οι προβλέψεις μεταφοράς κονδυλίων που προβλέπονται στην παράγραφο 5.5 του Οδηγού δεν εφαρμόζονται για τις δαπάνες που αφορούν στη διευκόλυνση της προσβασιμότητας των ΑΜΕΑ.

9. Στην περίπτωση που στην προτεινόμενη προς επιχορήγηση επιχείρηση συμμετέχει με ποσοστό μεγαλύτερο του 25% επιχείρηση η οποία έχει λάβει στο προβλεπόμενο χρονικό διάστημα ενίσχυση, που επίσης εμπίπτει στον κανόνα De minimis, ποιο θα είναι το ποσοστό του ποσού ενίσχυσης που προσμετράτε στον υπολογισμό των συνολικών ενισχύσεων που εμπίπτουν στον κανόνα De minimis;

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 του Κανονισμού 1998/2006 περί ενισχύσεων ήσσονος σημασίας, το σύνολο των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγούνται σε μία δεδομένη επιχείρηση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 200.000 ευρώ. Η έννοια της δεδομένης επιχείρησης αναφέρεται και σε επιχειρήσεις, φυσικά ή/και νομικά πρόσωπα, που συγκροτούν μία οικονομική μονάδα που περικλείει μία ενιαία οργάνωση προσωπικών, υλικών και λοιπών στοιχείων προς διαρκή επιδίωξη και εξυπηρέτηση ορισμένου οικονομικού σκοπού. Θα πρέπει λοιπόν εν προκειμένω, να δηλωθεί από την ενδιαφερόμενη επιχείρηση καθώς και να εξεταστεί από την χορηγούσα την ενίσχυση δημόσια αρχή, εάν υφίστανται οικονομικές σχέσεις μεταξύ των δύο επιχειρήσεων και το εάν οι οικονομικές σχέσεις μεταξύ των δύο επιχειρήσεων συνιστούν ή αναπτύσσουν ενιαίο οικονομικό χαρακτήρα και οδηγούν στην δημιουργία δεδομένης επιχείρησης κατά την έννοια του άρθρου 2 παρ. 2 του ΚΑΝ 1998/2006.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, ο έλεγχος της σώρευσης δεν διενεργείται αποκλειστικά και μόνο με βάση τα ποσοστά συμμετοχής μιας επιχείρησης σε μια άλλη, αλλά εξετάζεται και συνεκτιμάται από τη χορηγούσα την ενίσχυση δημόσια αρχή, κατά περίπτωση, το σύνολο των οικονομικών σχέσεων μεταξύ των δύο ή

περισσοτέρων επιχειρήσεων, όπου ενδεχομένως κριθεί ότι αυτές συνιστούν ή αναπτύσσουν ενιαίο οικονομικό χαρακτήρα και οδηγούν στη δημιουργία δεδομένης επιχείρησης.

10. Πώς υπολογίζεται το χρονικό διάστημα για τον έλεγχο διαπίστωσης της σώρευσης των αιτούμενων ενισχύσεων με ενισχύσεις από προγράμματα και δράσεις κρατικών ενισχύσεων που εμπίπτουν στον κανόνα De Minimis;

Ελέγχεται από την αρμόδια αρχή το σύνολο των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που η επιχείρηση λαμβάνει, τόσο κατά την διάρκεια του οικείου οικονομικού έτους, όσο και των δύο προηγούμενων οικονομικών ετών προκειμένου να εξακριβωθεί αν η νέα ενίσχυση δεν οδηγεί σε υπέρβαση του ανωτάτου ορίου που ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.

Σε κάθε περίπτωση, το χρονικό διάστημα υπολογίζεται από την 1/1/2008 μέχρι και μια ημέρα πριν την ημερομηνία έκδοσης της Υπουργικής Απόφασης Ένταξης των έργων της Πράξης.

11. Στο ανωτέρω χρονικό διάστημα υπολογίζονται μόνο οι ενισχύσεις που έχουν ενταχθεί μετά την 1/1/2008 ή και οι ενισχύσεις που καταβλήθηκαν μετά την 1/1/2008 αλλά εγκρίθηκαν πριν από την 1/1/2008;

Εξετάζεται το σύνολο των εγκεκριμένων ενισχύσεων ήσσονος σημασίας εντός της τριετίας και όχι οι ημερομηνίες καταβολής των ποσών ενίσχυσης. Υπολογίζονται δηλαδή, όλες οι ενισχύσεις για τις οποίες η επιχείρηση/εις έχει/ουν αποκτήσει έννομο δικαίωμα (π.χ. αποφάσεις υπαγωγής, συμβάσεις κ.λπ.) μετά την 1/1/2008.

12. Οικονομική Μονάδα (Ξενοδοχειακός Όμιλος) η οποία διαχειρίζεται και λειτουργεί εταιρείες στον τομέα του Τουρισμού έχει λάβει επιχορηγήσεις από προγράμματα, για τα οποία ισχύει ο κανόνας De Minimis, την τελευταία τριετία άνω των 200.000,00 ευρώ χωρίς καμιά όμως μεμονωμένη εταιρεία από τις συνεργαζόμενες και συνδεδεμένες να έχει λάβει πάνω από 200.000,00 ευρώ. Έχει νόημα η υποβολή πρότασης για κάθε μια από τις εταιρείες στο πρόγραμμα ή εξετάζεται το σύνολο της οικονομικής μονάδας?

Σύμφωνα με τον οδηγό της πράξης τόσο στο έντυπο υποβολής όσο και στις υπεύθυνες δηλώσεις θα δηλώνονται οι επιχορηγήσεις που έχει λάβει η επιχείρηση καθώς και οι επιχορηγήσεις που έχουν λάβει επιχειρήσεις με τις οποίες αποτελεί ενιαία οικονομική μονάδα, όπως συνεργαζόμενες και συνδεδεμένες με αυτήν επιχειρήσεις. (βλ. σχετικά και απάντηση στην ερώτηση 9).

13. Σε ότι αφορά στις δαπάνες πιστοποίησης, επαλήθευσης, επικύρωσης συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης (14001, EMAS) αναφέρεται ότι απαραίτητο παραστατικό για τις δαπάνες αυτές θεωρείται το αντίστοιχο πιστοποιητικό από διαπιστευμένο φορέα από το ΕΣΥΔ. Η διαπίστευση από το ΕΣΥΔ είναι αποκλειστικού χαρακτήρα ή θα μπορούσε να πιστοποιείται και από άλλους φορείς οι οποίοι δεν είναι διαπιστευμένοι από το ΕΣΥΔ;

Στη ως άνω διατύπωση συμπεριλαμβάνονται και οι φορείς πιστοποίησης που έχουν διαπιστευθεί από οργανισμό μέλος της «Ευρωπαϊκής Συνεργασίας για τη Διαπίστευση» (EA), στην οποία μετέχει το ΕΣΥΔ και δυνάμει της «Συμφωνίας Αμοιβαίας Ισότιμης αναγνώρισης» (MLA), εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Είναι διαπιστευμένοι για το σχετικό πρότυπο (ISO 14001 ή/και EMAS).

- Επί του πεδίου εφαρμογής της διαπίστευσης περιλαμβάνονται, οι αντίστοιχοι με τους επιλέξιμους ΚΑΔ του προγράμματος, Κωδικοί NACE.

Η φράση «...από το ΕΣΥΔ» αφορά εξίσου και στην τήρηση της υποχρέωσης αμοιβαίας ισότιμης αναγνώρισης, η οποία απορρέει εξ'αυτής και μόνης της συμμετοχής του εθνικού φορέα διαπίστευσης στην ΕΑ MLA.

14. **Μία επιχείρηση μπορεί να υποβάλλει προϋπολογισμό μεγαλύτερο από 400.000,00 € και να επιχορηγηθεί μέχρι του επιλέξιμου ανώτατου ορίου του οδηγού;**

Όχι.

15. **Στα κέρδη των επιχειρήσεων λαμβάνεται υπόψη η περαιώση;**

Όχι.

16. **Στην προϋπόθεση 9 του προγράμματος αναφέρεται ότι το ύψος του προϋπολογισμού του προτεινόμενου επενδυτικού σχεδίου δεν πρέπει να υπερβαίνει τον κύκλο εργασιών / ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης κατά το οικονομικό έτος 2009 ενώ στην ανάλυση της προϋπόθεσης γίνεται αναφορά για χρήση 2009. Ποιο εκ των δύο ισχύει;**

Το ύψος του προϋπολογισμού του προτεινόμενου επενδυτικού σχεδίου δεν πρέπει να υπερβαίνει τον κύκλο εργασιών / ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης κατά την χρήση του 2009 (οικονομικό έτος 2010).

17. **Από ποια ημερομηνία αρχίζει η επιλεξιμότητα των δαπανών ;**

Η επιλεξιμότητα αρχίζει από την ημερομηνία δημοσίευσης της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δηλαδή την 14/12/2010.

18. **Όλα τα ιδιωτικά συμφωνητικά συνεργασίας, όπου αυτά απαιτούνται, θα είναι θεωρημένα από την αρμόδια Δ.Ο.Υ.;**

Όλα τα ιδιωτικά συμφωνητικά συνεργασίας θα πρέπει να είναι πλήρη και αναλυτικά αναφορικά με τις περιγραφόμενες συνεργασίες και τις αμοιβές και θα πρέπει να έχουν κατατεθεί και θεωρηθεί από την αρμόδια Δ.Ο.Υ.

19. **Κατά την υλοποίηση μπορεί να ζητήσει την αλλαγή του χρηματοδοτικού σχήματος με μηδενικό δανεισμό και κάλυψη του ποσού με ίδια κεφάλαια ή αντίστροφα ;**

Είναι δυνατή η αλλαγή του χρηματοδοτικού σχήματος.

20. **Ο Οδηγός καθορίζει ότι ο φυσικός φάκελος υποψηφιότητας υποβάλλεται υποχρεωτικά εντός 10 ημερών από την ηλεκτρονική υποβολή του εντύπου. Οι ημέρες λογίζονται ημερολογιακές ή εργάσιμες;**

Όπου δεν αναφέρεται ρητά, οι ημέρες λογίζονται ως ημερολογιακές.

21. **Ο Οδηγός καθορίζει ότι οι υποψήφιοι επενδυτές εντός 10 ημερών από την έγγραφη ειδοποίηση του ΕΦΕΠΑΕ θα πρέπει να καλύψουν πιθανές ελλείψεις που τους ζητούνται. Οι ημέρες λογίζονται ημερολογιακές ή εργάσιμες;**

Όπου δεν αναφέρεται ρητά, οι ημέρες λογίζονται ως ημερολογιακές.

22. **Ιδιώτης εκμεταλλεύεται Ξενοδοχείο που ανήκει σε Αναπτυξιακή Εταιρεία ΟΤΑ και η λειτουργία του ανατέθηκε μετά από Προκήρυξη το 2009, οπότε και το σήμα λειτουργίας είναι στο όνομα του. Μπορεί να υποβάλει πρόταση δεδομένου ότι δεν μπορεί να κατοχυρωθεί ότι και 5 χρόνια μετά την αποπληρωμή του έργου θα είναι το κατάλυμα στην κατοχή του, όταν ανά 6 χρόνια γίνεται Προκήρυξη για την ανάθεση εκμετάλλευσης του ξενοδοχείου;**

Εφόσον δεν μπορούν να διασφαλισθούν όλες οι προϋποθέσεις και υποχρεώσεις του προγράμματος δεν μπορεί να υποβληθεί πρόταση.

23. **Στο πλαίσιο του προγράμματος «ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ» είναι επιλέξιμη επιχείρηση που εκμεταλλεύεται ξενοδοχειακή μονάδα αλλά στις δραστηριότητες εντάσσεται και η εκμετάλλευση CASINO, με τα μεγαλύτερα έσοδα της επιχείρησης να προέρχονται από την δραστηριότητα του CASINO;**

Ναι εφόσον έχει επιλέξιμο ΚΑΔ πριν την 1/1/2009.

24. **Εφόσον η επιχείρηση διαθέτει ειδικό σήμα λειτουργίας σε ισχύ όπου το πιστοποιητικό πυρασφάλειας ή οι περιβαλλοντικοί όροι έχουν λήξει, είναι επιλέξιμη για χρηματοδότηση εφόσον έχει κάνει αίτηση για ανανέωση;**

Η επιχείρηση είναι επιλέξιμη για ένταξη εφόσον προσκομιστεί αίτηση για ανανέωση του πιστοποιητικού πυρασφάλειας και των περιβαλλοντικών όρων που έχουν λήξει. Όμως είναι υποχρεωμένη στην υποβολή του αιτήματος ολοκλήρωσης του έργου να προσκομίσει το πιστοποιητικό πυρασφάλειας και τους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους.

25. **Επιχείρηση η οποία παρ' ότι τηρεί βιβλία Β' κατηγορίας δεν υποβάλλει Ε3 αλλά μόνο Ε1, σύμφωνα με απόφαση του υπουργού Οικονομικών, μπορεί να υποβάλλει πρόταση στα πλαίσια του προγράμματος ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ;**

Ναι. Η πρόταση θα αξιολογηθεί ως πρόταση που υποβάλλεται από επιχείρηση η οποία δεν τηρεί βιβλία, εφόσον έτσι φορολογείται., αλλά κατά την ολοκλήρωση, ο έλεγχος θα γίνει όπως σε επιχείρηση που τηρεί βιβλία Β' κατηγορίας, δηλαδή θα ελεγχθεί και η καταχώρηση όλων των παραστατικών στα βιβλία.

26. **Μία επιχείρηση που έχει έδρα στην Αθήνα και παραρτήματα στο Ηράκλειο και στην Πάτρα μπορεί να υποβάλλει πρόταση και για τα τρία μέρη;**

Ναι με την προϋπόθεση ότι αθροιστικά δεν σχηματίζεται σώρευση σύμφωνα με τον κανόνα de minimis.

- 27. Επιχείρηση ξενοδοχείο ανώνυμη εταιρία, απορροφήθηκε το 2009 από γραφείο ταξιδίων επίσης ανώνυμη εταιρία. Το γραφείο ταξιδίων διαθέτει πλέον τον ΚΑΔ του ξενοδοχείου με έναρξη όμως μετά την 1.1.2009 και διαθέτει στο όνομά του και το Σήμα ΕΟΤ. Είναι επιλέξιμη επιχείρηση;**

Εφόσον αποδεικνύεται η συνέχεια της λειτουργίας της, η επιχείρηση είναι επιλέξιμη, αρκεί η επιλέξιμη δραστηριότητα να καταγράφεται ήδη πριν την 1.1.2009 (βλ. συμπληρωματικά και απάντηση στην ερώτηση 28).

- 28. Αν μια επιχείρηση ιδρύθηκε (έναρξη Δ.Ο.Υ.) την 2/1/2009 και έχει πλήρη διαχειριστική χρήση για το έτος 2009 (οικονομικό έτος 2010) έχει δικαίωμα υποβολής πρότασης;**

Δεν έχει δικαίωμα υποβολής πρότασης. Σύμφωνα με τον Οδηγό του Προγράμματος δικαίωμα υποβολής πρότασης έχουν υφιστάμενες επιχειρήσεις με έναρξη δραστηριότητας πριν την 1.1.2009.

Ωστόσο, υπάρχει δυνατότητα υποβολής πρότασης, αν η επιχείρηση δημιουργήθηκε από μεταβίβαση, απορρόφηση, συγχώνευση ή τυχόν μετατροπή, ακόμα και στην περίπτωση που οι ενέργειες αυτές έλαβαν χώρα μετά την 1.1.2009 (αρκεί η επιλέξιμη δραστηριότητα να καταγράφεται ήδη πριν την 1.1.2009).

Για δε τον έλεγχο των ανωτέρω αναφερόμενων ενεργειών είναι απαραίτητη η προσκόμιση στοιχείων και δικαιολογητικών που αποδεικνύουν, κατά περίπτωση, τη συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης.

Ενδεικτικά στοιχεία για τον έλεγχο είναι τα ιδιωτικά έγγραφα, οι τροποποιήσεις των καταστατικών, οι αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων, οι συμβολαιογραφικές πράξεις, οι εγγραφές στο βιβλίο μετόχων, τα αποδεικτικά καταβολής φόρου κ.α.

- 29. Είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση οι κοινοπραξίες δεδομένου ότι αποτελούν νομικά πρόσωπα;**

Σύμφωνα με τον οδηγό και εφόσον πληρούν το σύνολο των τυπικών προϋποθέσεων οι κοινοπραξίες τυγχάνουν δικαιούχοι της ενίσχυσης στο πλαίσιο του προγράμματος.

- 30. Πως ελέγχεται η υποχρέωση διατήρησης της απασχόλησης μετά την επένδυση;**

Σε ότι αφορά την υποχρέωση διατήρησης της απασχόλησης μετά την επένδυση θα πρέπει ο Μ.Ο. των Ε.Μ.Ε. της διετίας από την έκδοση της απόφασης ολοκλήρωσης της επένδυσης (οριστική παραλαβή μετά την επίτευξη των στόχων) να είναι ίδιος με τον αριθμό των Ε.Μ.Ε. του 2009.

- 31. Σε περίπτωση που η περίοδος διεξαγωγής του διοικητικού ελέγχου (δύο έτη μετά την έκδοση της απόφασης ολοκλήρωσης) δεν συμπίπτει με την περίοδο κατάθεσης του σχετικού Εντύπου Ε7 στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. τι δικαιολογητικό θα προσκομισθεί για τον έλεγχο επίτευξης του στόχου;**

Για το υπολειπόμενο χρονικό διάστημα θα προσκομίζονται αντίγραφα των Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων ΙΚΑ (ΑΠΔ).

32. Σε περίπτωση απώλειας των λογαριασμών πως θα ενεργήσει ο επενδυτής;

Σε περίπτωση απώλειας των λογαριασμών μπορούν να γίνουν αποδεκτά εκδιδόμενα από την καθ' ύλην αρμόδια υπηρεσία (π.χ. ΔΕΗ, ΕΥΔΑΠ, κ.λπ.) επικυρωμένα αντίγραφα λογαριασμών.

33. Θα πρέπει υποχρεωτικά κάποιος να θέσει και τους δύο στόχους, ενεργειακός και ύδατος, προκειμένου να υποβάλλει πρόταση στα πλαίσια της πράξης Πράσινος Τουρισμός;

Δεν είναι υποχρεωτικό να τεθούν και οι δύο στόχοι. Μπορεί να υποβληθεί σχέδιο με έναν εκ των δύο.

34. Σε περίπτωση που η επιχείρηση έχει και άλλες δραστηριότητες πέραν των επιλέξιμων ΚΑΔ εντός του κτιρίου που συμμετέχει στο έργο, θα πρέπει να επιμεριστούν οι καταναλώσεις ηλεκτρικής ενέργειας και ύδατος προκειμένου να είναι δυνατός ο έλεγχος της επίτευξης των αντίστοιχων στόχων; (π.χ. σουπερμάρκετ στο ισόγειο ξενοδοχείου).

Όχι εφόσον αυτή ασκείται εντός του χώρου της τουριστικής μονάδας.

35. Την ενεργειακή καταγραφή μπορεί να την υπογράψει ο συντάκτης της πρότασης ή θα πρέπει να την υπογράψει πτυχιούχος μηχανικός;

Η ενεργειακή καταγραφή καλό θα ήταν να γίνει από κάποιον ο οποίος είναι γνώστης του αντικειμένου προκειμένου να μην υπάρχουν κενά ή δοθούν ελλιπή στοιχεία ως προς την επίτευξη των στόχων. Ωστόσο, η μη υπογραφή της ενεργειακής καταγραφής από μηχανικό δεν αποτελεί αιτία απόρριψης του σχεδίου.

36. Οι ίδιες ανάγκες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας - καθεστώσ αυτοπαραγωγού - της επιχείρησης θα υπολογίζονται από τους αντίστοιχους λογαριασμούς ηλεκτρικής κατανάλωσης του προηγούμενου έτους;

Ναι για την περίοδο από 1/1/2009 έως και 31/12/2009.

37. Επενδυτής ο οποίος θα υλοποιήσει επενδύσεις στο τομέα των φωτοβολταϊκών μέσω της εγκατάστασης συλλεκτών στην ταράτσα του Ξενοδοχείου, έχει την δυνατότητα διασύνδεσης με την ΔΕΗ;

Ναι με σύνδεση αυτοπαραγωγού.

38. Η καταγραφή των καταναλώσεων θα γίνεται με βάση μόνο τα τιμολόγια των παρόχων ενέργειας και ύδατος (π.χ. ΔΕΗ, ΕΥΔΑΠ, ΔΕΥΑ, κ.λπ.) και αγοράς καυσίμου;

Ναι.

- 39. Θα διατυπώνονται οι δυνατότητες εξοικονόμησης ενέργειας ποσοτικά; Και αν ναι, με ποιόν τρόπο θα καθορίζονται και πως θα τεκμηριώνονται οι στόχοι της επένδυσης;**

Ναι. Θα καθορίζονται μέσω της ενεργειακής καταγραφής και με βάση τις προσφορές.

- 40. Θα είναι υποχρεωμένος ο επενδυτής να κάνει ενεργειακή επιθεώρηση και αν ναι το κόστος θα είναι επιλέξιμη δαπάνη;**

Όχι. Το πρόγραμμα δεν απαιτεί ενεργειακή επιθεώρηση αλλά ενεργειακή καταγραφή. Κατά συνέπεια το κόστος ενεργειακής επιθεώρησης στην οποία πιθανά να θέλει να προχωρήσει κάποιος ενδιαφερόμενος δεν είναι επιλέξιμο.

- 41. Αν μια κατασκευαστική εταιρία αναλάβει την υλοποίηση της επένδυσης, η προσφορά των υλικών και των εργασιών θα είναι μία αυτή της εταιρίας, ή θα είναι τμηματικές για το κάθε υλικό και εργασία; Τα τιμολόγια των προϊόντων πχ. λέβητας, μονωτικά υλικά κ.λπ. θα είναι στο όνομα του επενδυτή και μόνο;**

Εφόσον η υλοποίηση του έργου γίνει από μια κατασκευαστική εταιρεία είναι κοινή πρακτική σε αυτές τις περιπτώσεις η τιμολόγηση να γίνεται με τιμολόγιο/α έργου. Οι τιμολογήσεις αυτές πάντα συνοδεύονται από πίνακα ποσοστού υλοποίησης εργασιών ο οποίος αναφέρεται στην σύμβαση που έχει συνταχθεί και έχει κατατεθεί στην αρμόδια ΔΟΥ με πλήρη ανάλυση των εργασιών και κόστους αυτών αλλά και με πλήρη αναλυτική περιγραφή κόστους για κάθε κομμάτι του εξοπλισμού.

Συνεπώς σε περίπτωση που η κατασκευαστική εταιρεία (προμηθευτής) επιθυμεί να υλοποιήσει-τιμολογήσει το έργο με τον ανωτέρω τρόπο θα πρέπει κατά την σύνταξη της επενδυτικής πρότασης να καταθέσει την ανωτέρω σύμβαση (ή αντίστοιχη αναλυτική προσφορά) με πλήρη ανάλυση των δαπανών και αντίστοιχου κόστους ανά μονάδα εργασίας και ανά μονάδα εξοπλισμού.

Σε περίπτωση που η εταιρεία δεν επιλέξει την ανωτέρω συνήθη πρακτική αλλά τιμολογήσει αποσπασματικά τα υλικά και την εργασία, τα προϊόντα θα πρέπει να τιμολογούνται απ' ευθείας στον υποψήφιο επενδυτή από τον προμηθευτή και στην επωνυμία του πρώτου (χωρίς την παρεμβολή της κατασκευάστριας εταιρείας), ενώ η εργασία θα πρέπει πάλι να τιμολογηθεί με την ανωτέρω λογική των τιμολογίων έργου ή πολλαπλών αναλυτικών τιμολογίων παροχής υπηρεσιών με πλήρη ανάλυση των εργασιών και με μοναδιαίο κόστος αυτών.

Συνεπώς στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να προσκομιστούν κατά την υποβολή της πρότασης αναλυτικές προσφορές από τους προμηθευτές του κάθε τμήματος του εξοπλισμού ενώ θα πρέπει να προσκομιστεί και αναλυτική προσφορά ή σύμβαση από τον εργολάβο με αναλυτική περιγραφή των εργασιών και αναλυτική κοστολόγηση αυτών ανά μονάδα εργασίας.

- 42. Η αφαλάτωση σε ένα καλοκαιρινό ξενοδοχείο χρειάζεται να λειτουργεί περίπου 6 μήνες/ έτος, όμως οι ΑΠΕ θα παράγουν ρεύμα για 12 μήνες. Τι θα γίνεται η παραγωγή ρεύματος όταν δεν θα χρησιμοποιείται για την αφαλάτωση;**

Το καθεστώς αυτοπαραγωγού όσο και αυτό του αυτόνομου παραγωγού είναι σαφές. Κατά συνέπεια, η λειτουργία του συστήματος θα γίνει σύμφωνα με τα όσα θα ορίζονται στο συμβόλαιο που θα έχει ο εκάστοτε ενδιαφερόμενος με τον φορέα αγοράς ενέργειας για τα ανωτέρω καθεστώτα.

43. **Μπορεί οι ΑΠΕ να είναι εγκατεστημένες σε άλλο χώρο από τη ξενοδοχειακή μονάδα. Είναι προφανές ότι σε πολλές περιπτώσεις περιορισμοί χώρου δεν επιτρέπουν την τοποθέτηση ΑΠΕ. Μάλιστα υπάρχουν και θέματα αισθητικής, στάθμης θορύβου κ.α.**

Σύμφωνα με τον πρόσφατο ν. 3851/2010 (ΦΕΚ 85/Α//4.06.2010) η παρ. Β1 του άρθρου 24 του ν. 3468/2006 (ΦΕΚ 129/Α/27-6-2006) αντικαθίσταται ως εξής: «Στις περιπτώσεις σταθμών αυτοπαραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α. επιτρέπεται στους αυτοπαραγωγούς, η μεταφορά της ηλεκτρικής ενέργειας με τη χρήση του συστήματος ή και του δικτύου μεταφοράς ηλεκτρισμού από το χώρο αυτοπαραγωγής στο χώρο της κατανάλωσης, καταβάλλοντας τα τέλη που ισχύουν για τη χρήση του συστήματος ή και του δικτύου». Συνεπώς, δεν είναι απαραίτητο η εγκατάσταση της μονάδας αυτοπαραγωγής να είναι στο χώρο της ξενοδοχειακής μονάδας ή σε όμορο χώρο.

44. **Σύμφωνα με τον ν. 3468/2006 (ΦΕΚ 129/Α/27-6-2006): Αυτοπαραγωγός ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α είναι ο Παραγωγός που παράγει ηλεκτρική ενέργεια από μονάδες Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α, κυρίως για δική του χρήση και διοχετεύει τυχόν πλεόνασμα της ενέργειας αυτής στο Σύστημα ή στο Δίκτυο. Σε περίπτωση πλεονάσματος ή όταν πρόκειται για εποχιακή επιχείρηση θα την διοχετεύει (πουλά) στο σύστημα;**

Ανεξάρτητα της εποχικής ή όχι λειτουργίας της μονάδας, στο καθεστώς αυτοπαραγωγής, το ποσό της ηλεκτρικής ενέργειας που μπορεί να διατεθεί στο σύστημα ή στο Δίκτυο είναι το 20% της συνολικά παραγόμενης από αυτούς τους σταθμούς ενέργειας σε ετήσια βάση.

45. **Η ενέργεια «Αξιοποίηση ΑΠΕ για παραγωγή θερμότητας/ψύξης ή ηλεκτρισμού» καλύπτει την επιθυμία μου για εγκατάσταση φωτοβολταϊκού σταθμού 10kw για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας; Αν ναι, ο σταθμός μπορεί να είναι διασυνδεδεμένος με την ΔΕΗ και να γίνεται συμψηφισμός της μηνιαίας ενέργειας που παράγεται/καταναλώνεται μιας και οι καταναλώσεις μας είναι αυξημένες τη χειμερινή περίοδο;**

Σύμφωνα με τον οδηγό η εγκατάσταση ΑΠΕ για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας θα έχει σκοπό την κάλυψη ιδίων αναγκών με καθεστώς αυτοπαραγωγού ή αυτόνομου παραγωγού σύμφωνα με τον Ν. 3468/2006. Επομένως όλες οι ενέργειες θα γίνουν σύμφωνα με τα όσα ορίζουν τα προαναφερόμενα καθεστώτα.

46. **Τι εννοείται με την φράση αυτόνομος παραγωγός;**

Αυτόνομος παραγωγός ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ λέγεται ο παραγωγός που παράγει ηλεκτρική ενέργεια από ΑΠΕ και του οποίου ο σταθμός δεν είναι συνδεδεμένος με το Σύστημα ή σε Δίκτυο.

47. **Τι εννοείται «Προϋπόθεση και όρος για την ένταξη φωτοβολταϊκού συστήματος στην παρούσα Πράξη, είναι η μη ένταξη των υποψηφίων στο «Ειδικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε κτιριακές**

εγκαταστάσεις και ιδίως σε δώματα και στέγες κτιρίων» (ΦΕΚ Β' 1079/4.06.2009).»;

Οποιαδήποτε επιλέξιμη επιχείρηση έχει ενταχθεί για την ανάπτυξη φωτοβολταϊκού συστήματος στο «Ειδικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε κτιριακές εγκαταστάσεις και ιδίως σε δώματα και στέγες κτιρίων», δεν έχει την δυνατότητα να εντάξει φωτοβολταϊκό σύστημα στο πρόγραμμα «Πράσινος Τουρισμός».

48. **Τι εννοείται με την φράση «Ειδικότερα για τις νησιωτικές περιοχές η μέγιστη επιτρεπόμενη αιτούμενη ισχύς δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 150 kW». Μπορεί ένα ξενοδοχείο να εγκαταστήσει Φ/Β ισχύος 100 kW για ιδιοκατανάλωση;**

Σύμφωνα με τον οδηγό του προγράμματος δεν υπάρχει περιορισμός στο μέγεθος της ισχύος του φωτοβολταϊκού συστήματος παρά μόνο στις νησιωτικές περιοχές. Επομένως μπορεί να εγκατασταθεί ένα φωτοβολταϊκό σύστημα χωρίς περιορισμό στην ισχύ αλλά με σκοπό την κάλυψη ιδίων αναγκών - καθεστώς αυτοπαραγωγού ή αυτόνομου παραγωγού- σύμφωνα με το Ν.3468/2006 (ΦΕΚ 129/Α/27.06.2006) και το Ν. 3851/2010 (ΦΕΚ 85/Α/04.06.2010), όπως ισχύουν και τηρώντας τον περιορισμό των 150kw εφόσον η εγκατάσταση είναι σε νησιωτική περιοχή

49. **Τα νέα κλιματιστικά (τρίτης γενιάς) μπορούν να θεωρούνται ως επιλέξιμη δαπάνη;**

Ναι εφόσον είναι ενεργειακής κλάσης Α.

50. **Στο έντυπο δεν προβλέπεται πεδίο για τον αριθμό διανυκτερεύσεων μετά. Τα μεγέθη των ηλεκτρικών καταναλώσεων στην περίοδο "μετά την επένδυση" σε τι "Λ" αναφέρονται;**

Ο συντελεστής αύξησης της πληρότητας της μονάδας κατά την υποβολής της πρότασης όσον αφορά τις διανυκτερεύσεις για την περίοδο "μετά την επένδυση" θα τίθεται ίσος με 1. Συνεπώς, όλα τα στοιχεία καταναλώσεων (π.χ. ηλεκτρισμός, πετρέλαιο, νερό, κ.λπ.) κατά την υποβολή της πρότασης για την περίοδο "μετά την επένδυση" θα πρέπει να αναχθούν (αν αυτό απαιτείται) σε $\Lambda=1$.

51. **Η αναβάθμιση της υφιστάμενης ιστοσελίδας με προσθήκη των πράσινων ενεργειών που θα υιοθετήσει η επιχείρηση είναι επιλέξιμη;**

Ναι. Δεν είναι επιλέξιμη η δημιουργία εκ νέου site της επιχείρησης καθώς και οι δαπάνες που αφορούν σε φιλοξενία και υποστήριξη.

52. **Η παραγωγή εντύπων, φυλλαδίων και λοιπού ενημερωτικού υλικού που εντάσσεται στο πλαίσιο της κατηγορίας «Ενημέρωση και Προβολή» θα αφορούν στην προβολή της επιχείρησης γενικότερα με αναφορά στις πράσινες ενέργειες ή θα αφορούν αποκλειστικά και μόνο στην προβολή των πράσινων ενεργειών της επιχείρησης.**

Επιλέξιμο θεωρείται μόνο το υλικό το οποίο αφορά αποκλειστικά στην προβολή των πράσινων ενεργειών της επιχείρησης.

53. Τα ECO LABEL και EMAS μπορεί να τα αποκτήσει οποιαδήποτε επιχείρηση;

Λιγότερο για το EMAS και περισσότερο για το ECO LABEL, η απόκτηση τους υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς ως προς το εύρος των δραστηριοτήτων που μπορούν να πιστοποιηθούν. Για περισσότερες πληροφορίες οι επιχειρήσεις μπορούν να επικοινωνούν με τις παρακάτω διευθύνσεις :

1. Εθνικός Αρμόδιος Φορέας στην Ελλάδα για το Κοινοτικό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Οικολογικού Ελέγχου (EMAS)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ (ΠΡΩΗΝ ΥΠΕΧΩΔΕ)

Τμήμα Διεθνών Σχέσεων και Ε. Ένωσης

Αμαλιάδος 17, 112 51 Αθήνα

Τηλ: (210) 6411717, 2131515681

Fax: (210) 6434470

Διαδικτυακός τόπος : www.minenv.gr & www.ypeka.gr

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το EMAS υπάρχουν στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

<http://www.europa.eu.int/comm/environment/emas>

2. Εθνικός Αρμόδιος Φορέας στην Ελλάδα για το Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα (ECO LABEL)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ (ΠΡΩΗΝ ΥΠΕΧΩΔΕ)

ΠΕΡΠΑ - ΑΣΑΟΣ

Πατησίων 147, 112 51 Αθήνα

Τηλ.: (210) **86 46 939**

Fax : (210) 86 76 772

Διαδικτυακός τόπος : www.ypeka.gr (Πεδίο Οριζόντια θέματα)

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ECOLABEL υπάρχουν στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

<http://www.europa.eu.int/comm/environment/ecolabel>

54. Εφόσον μία επιχείρηση επιλέξει να αγοράσει τον εξοπλισμό με Leasing τι θα πρέπει να προσκομίσει;

Κατά κανόνα, οι δαπάνες Leasing για την αγορά των παγίων δεν είναι επιλέξιμες, εκτός εάν με την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου η κυριότητά τους περιέλθει στην κυριότητα του φορέα της επένδυσης.

Επομένως, είναι επιλέξιμο το κόστος αγοράς εξοπλισμού με Leasing (όχι τα μισθώματα), εφόσον η σχετική σύμβαση μεταξύ της εταιρείας Leasing και της επιχείρησης, έχει κατατεθεί με την υποβολή του φακέλου υποψηφιότητας, έχει ολοκληρωθεί με την ολοκλήρωση του έργου και η κυριότητα του εξοπλισμού έχει περιέλθει στην κυριότητα του φορέα της επένδυσης (επιχείρηση).

Πέρα από τη σύμβαση με την εταιρεία Leasing, η επιχείρηση με τη λήξη του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του έργου της, θα πρέπει να προσκομίσει για την πιστοποίηση των σχετικών δαπανών τα απαραίτητα παραστατικά (μισθώματα, τιμολόγια, εξοφλητικές αποδείξεις, παραστατικά εξόφλησης κ.λπ.), καθώς επίσης και βεβαίωση της εταιρείας Leasing με την οποία θα βεβαιώνεται η λύση της σύμβασης και ότι η κυριότητα του εξοπλισμού περιέρχεται στην επιχείρηση. Σε κάθε περίπτωση η πιστοποίηση των δαπανών αγοράς παγίων με Leasing θα γίνεται μόνο κατά τη ολοκλήρωση του έργου και όχι ενδιάμεσα και υπό την προϋπόθεση της απόκτησης της κυριότητας των παγίων από την επιχείρηση.

55. Είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο του προγράμματος οι κάτωθι δαπάνες:

- **Αντικατάσταση αντλίας θερμότητας με νέα που διαθέτει βελτιωμένο COP και σύστημα ανάκτηση θερμότητας;**

Ναι, εφόσον είναι ενεργειακής κλάσης A.

- **Επέκταση κεντρικών ηλιακών πεδίων ή και αντικατάσταση μέρους παλαιού εξοπλισμού, ο οποίος αποδεδειγμένα δεν αποδίδει ικανοποιητικά λόγω παλαιότητας;**

Σύμφωνα με τον οδηγό στις επιλέξιμες δαπάνες συμπεριλαμβάνεται η επέκταση όχι όμως η αντικατάσταση.

- **Αντικατάσταση λέβητα πετρελαίου ή υγραερίου με αερόψυκτη αντλία θερμότητας, η οποία αποδεδειγμένα θα επιφέρει εξοικονόμηση, τόσο πρωτογενούς ενέργειας, όσο και λογιστική εξοικονόμηση στην επιχείρηση;**

Ναι εφόσον η αντλία θερμότητας πληροί τις προδιαγραφές που αναφέρονται στον οδηγό.

- **Αντικατάσταση φωτιστικών με λαμπτήρες T8 με νέα φωτιστικά με λαμπτήρες T5 ή/και απλή αντικατάσταση λαμπτήρων με λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας ή χρήσης LED;**

Σύμφωνα με τον οδηγό είναι επιλέξιμη η εγκατάσταση λαμπτήρων χαμηλής κατανάλωσης.

- **Προσθήκη αυτοματισμών ή/και inverter σε αντλητικό εξοπλισμό με σκοπό την καλύτερη διαχείριση, άρα την μικρότερη κατανάλωση;**

Ναι.

56. Στη σελίδα 22 του οδηγού της πράξης αναφέρεται η επιλέξιμη ενέργεια: 1.1.2 - Τοποθέτηση νέων κουφωμάτων & υαλοστασίων, που συντελεί στην ενεργειακή αναβάθμιση του κελύφους. Αυτή η ενέργεια όσον αφορά την κατηγορία δαπάνης εντάσσεται στην Προμήθεια μηχανημάτων στα Κτιριακά, που περιλαμβάνει την ενεργειακή αναβάθμιση του κελύφους; Επίσης στην 1.1.2 συμπεριλαμβάνεται η αλλαγή παντζουριών;

Η τοποθέτηση νέων κουφωμάτων και υαλοστασίων εντάσσεται στην κατηγορία δαπάνης Κτιριακά. Σε ότι αφορά την απλή αντικατάσταση των παντζουριών δεν είναι επιλέξιμη δαπάνη για το πρόγραμμα εκτός εάν αυτή οδηγεί αποδεδειγμένα σε εξοικονόμηση ενέργειας.

57. Στην κατηγορία δαπάνης 1 Προμήθεια μηχανημάτων ειδικών εγκαταστάσεων και λοιπού εξοπλισμού. Ο Οδηγός αναφέρει ότι είναι επιλέξιμες οι δαπάνες εκπαίδευσης του προσωπικού στη χρήση εξοπλισμού όπου τεκμηριωμένα απαιτείται:
- α) Οι δαπάνες εκπαίδευσης θα ενσωματώνονται στο τιμολόγιο αγοράς του εξοπλισμού;
 - β) Οι δαπάνες εκπαίδευσης θα τιμολογούνται με Δελτίο Παροχής Υπηρεσιών;
 - γ) Ποια τεκμηρίωση της αναγκαιότητας εκπαίδευσης θα απαιτείται;
 - δ) Σε ποιο ύψος θα είναι περίπου αποδεκτή η δαπάνη (ως απόλυτη τιμή κόστους ή ως ποσοστό επί της δαπάνης του εξοπλισμού);

Οι δαπάνες που θα αφορούν στην εκπαίδευση θα πρέπει να είναι διακριτές και εύλογες και να καλύπτουν την αναγκαιότητα εκπαίδευσης του προσωπικού σε θέματα ασφαλούς χρήσης του τεχνολογικά αναβαθμισμένου εξοπλισμού που εγκαθιστά η επιχείρηση.

Σε κάθε περίπτωση το εύλογο των δαπανών δύναται να προκύπτει από τη συνεκτίμηση πολλαπλών παραγόντων όπως ενδεικτικά: η συνθετότητα και πρωτοτυπία της τεχνικής λύσης που υιοθετείται, η προϋπάρχουσα χρήση ανάλογων συστημάτων, η υφιστάμενη κατάρτιση και εξειδίκευση του εκπαιδευόμενου προσωπικού, η γενικότερη πρακτική της αγοράς σε αντίστοιχα θέματα κ.λπ.